

εἶσι ἀρχαία ἐπιγραφὴ, ἐν ἣ τὸ τῆς πόλεως διαλαμ-
βάνετο ὄνομα²⁶).

Ταῦτα μὲν δὴ περὶ Καίνου, ἐκ τῶν ἐνόντων ἔχο-
μεν λέγειν, παρεκβατικώτερον μὲν, ἴσως δ' οὐ πάν-
τη εἰκαίως· ἄλλοι δὲ τὰ ἡμᾶς διαλανθάνοντα φιλο-
κρινεῖτωσαν.

Γ.

ΘΕΟΙΣΠΑΤΡΩΙΣΥΠΕΡ
ΥΓΕΙΑΣΜΑΡΚΟΥΑΙΔΙΟΥ
ΣΑΒΕΙΝΙΑΝΟΥΥΠΟΛΕ
ΩΣΚΑΙΓΕΡΟΥΣΙΑΣΕΥΕΡ
ΓΕΤΑΣΠΑΤΡΙΔΟΣ

Θεοῖς πατρώοις. Ὑπὲρ
υγείας Μάρκου Αἰδίου
Σαβεινιανοῦ, υἱοῦ πόλε-
ως καὶ γερουσίας, εὐερ-
γέτα τῆς πατρίδος.

Ἐπὶ λίθου λευκοῦ μήκ. 0,25, πλάτ. 0,35, πᾶχ.
0,27· τὰ δὲ γράμματα τῶν ῥωμαϊκῶν εἰσὶ χρόνων.
Ἐῤρηται δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ Ἰωάννου Περιδου.

Ἐκ Πάτμου, Σεπτεμβρίου φθίνοντος 1870.

I. ΣΑΚΚΕΛΙΩΝ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ τῆς πρώτης ἐν Ἀθήναις Ἑταιρίας τοῦ
Λαοῦ ἢ Ἀὐτοβοήθεια. Ἀθῆναι 1870.

ΕΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΤΙΜΙΩΝ ΤΕΧΝΙΤΩΝ. Δευτέρα ἐν Ἀθήναις
Ἑταιρία τοῦ Λαοῦ. Ἀθ. 1870.

Η ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΚΗΦΗΣΙΑΣ. Πρώτη Ἑταιρία τοῦ ἔξοχικοῦ
τῆς Ἀττικῆς Λαοῦ. Ἀθ. 1870.

Η ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ. Δευτέρα Ἑταιρία τοῦ ἔξοχι-
κοῦ τῆς Ἀττικῆς Λαοῦ. Δανειστήριον.—Κτηνοτροφεῖον.—Σιδη-
ρουργεῖον. Ἀθ. 1870.

ΣΥΝΔΕΙΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ. Ἑταιρία τῶν ἐγγάμων ἱερέων
τῆς ἐλευθέρης καὶ δούλης Ἑλληνικῆς φυλῆς.—Κυριακὰ Σχο-
λεῖα.—Κοσμικοῦ κλήρου ἀνέρθωσις. Ἀθ. 1870.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΔΕΗΣΕΙΣ πρὸς οἰκοδόμησιν τῶν Ἑλλήνο-
παίδων. Ἐγκριθεῖσαι ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ
Α. Μελέ, Ἀθ. 1870.

Γράφοντες πέρυσι περὶ τριῶν βιβλίων φιλοπονη-
θέντων πρὸς διδασκαλίαν καὶ ἠθικὴν χειραγωγίαν
τοῦ λαοῦ, ὠνομάσαμεν χαίροντες αἷσιον τὸ σύμ-
πτωμα, διότι, πλὴν τῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον
ἀγώνων τῆς Ἑταιρίας τῶν φίλων τοῦ λαοῦ, ἥς
πολὺς μὲν ὁ ζήλος, εὐτελεῖς δ' οἱ πόροι, ἐλαχίστη
ἐγένετο ἢ ὑπὲρ τοῦ ἐργατικοῦ λαοῦ μέριμνα. Καὶ

ἀληθῶς αἷσιον ὑπῆρξε τὸ σύμπτωμα, διότι ἔκτοτε
πάντε τοιαῦται συνεκροτήθησαν ἐνταῦθα· ἡ ἐπικλη-
θεῖσα Ἀὐτοβοήθεια, ἡ Ἑνωσις τῶν τιμίων ἐργατῶν,
ἡ Κοινότης τῆς Κηφησίας, ἡ Κοινότης τοῦ Ἀμα-
ρουσίου καὶ ἡ Σύναξις τῶν Πρεσβυτέρων. Ἐχουσι
δὲ καὶ αἱ πάντε τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ τὴν αὐτὴν
βάσιν· σκοπὸν μὲν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὕλικῆς εὐη-
μερίας, τὴν τήρησιν τῆς προσωπικῆς ἀνεξαρτησίας
καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τοῦ
λαοῦ· βάσιν δὲ τὴν διὰ μικρῶν συνεισφορῶν κατάρ-
τισιν χρηματικῶν κεφαλαίων, ἅτινα νὰ χρησιμεύω-
σιν εἰς δάνεια ἐπὶ εὐτελεῖ τόκῳ πρὸς τοὺς ἐταί-
ρους, εἰς βοήθειαν τῶν ἀσθενούντων, πρὸς τούτοις
δὲ καὶ εἰς ἀπονομὴν μερίσματος πρὸς τοὺς με-
τόχους.

Πρὸς τοὺς ἀγνοοῦντας τὰ ἐκ τῶν τοιούτων ἐται-
ριῶν ἠθικά τε καὶ ὕλικά εὐεργετήματα κατὰ τὴν
δυτικὴν Εὐρώπην, θέλει φανῇ ἀπίστευτον πῶς ἐξ ἐ-
ράνου ἡμισείας ἢ καὶ μιᾶς δραχμῆς καθ' ἑβδομάδα,
εἶναι δυνατόν νὰ συγκροτηθῇ ποσότης ἱκανὴ νὰ ἐ-
παρκῇ εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ ἐκείνου. Ἀλλ' ὁ
συντάξας τὰ καταστατικά, προβλέπων τὴν ἐνστα-
σιν, ἔλαβε τὴν πρόνοιαν νὰ φέρῃ παραδείγματα
ἐκ Γερμανίας καὶ Ἀγγλίας, ὅπου ἑταιρίαι ἐντὸς
τινῶν ἐτῶν, ἐκ σμικρῶν ὡς καὶ ἐνταῦθα ὀρμηθεῖσαι,
συνεκρότησαν ταμεῖα περιέχοντα μυριάδας δραχ-
μῶν, καὶ ἀπέκτησαν πίστιν ἐμπορικὴν ἀνυψώσα-
σαν τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ συναλλαγὰς αὐτῶν εἰς ἑκα-
τομμύρια. Μία τοιαύτη ἑταιρία ἐν Ἀγγλίᾳ κεφά-
λαιον ἕνα σάκκον ἀλεύρου καταθέσασα κατ' ἀρχάς,
ἐντὸς δεκαπέντε ἐτῶν κατεσκεύασε περιουσίαν μὲν
779,509 δρ., πίστιν δὲ ὀκτὼ ἑκατομμυρίων καὶ
διακοσίων πεντήκοντα χιλιάδων! *)

Ἡ Ἑνωσις τῶν τιμίων τεχνιτῶν ἔχει καὶ ἕτερον
σκοπὸν ἄξιον νὰ μνημονευθῇ ἰδιαιτέρως, τὴν βελτιώ-
σιν λέγομεν τῶν τρόπων τῆς βιομηχανίας. Κατ' ἔτος
τὴν τρίτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα, καθ' ἣν περὶ τὸν
ναὸν τοῦ Θεσῆως τελεῖται δημοτικὴ πανήγυρις, τὰ
μέλη τῆς ἑταιρίας ταύτης, ἢ καὶ ἄλλοι Ἕλληνες ἀν-
θέλωσιν, ἐκθέτουσιν ἐκεῖ τὰ ἴδια βιομηχανικὰ ἔργα,
ἀπὸ τῶν καλλιτεχνικῶν μέχρι τῶν βαναύσων· ἀγω-
νοδίκης δὲ ἡ κριτὴς προκάθεται αὐτοῖς ὁ Λαός. Διὰ
τοῦ τρόπου τούτου ἡ ἐκθεσις λαμβάνει διττὸν χα-
ρακτῆρα· πρῶτον μὲν τὰ τεχνουργήματα, καλὰ ἢ
κακὰ, καλῆτερα ἢ χειρότερα, γίνονται πάντα δεκτὰ
ἵνα ἐκ τῆς συγκρίσεως διδάσκηται ὁ τεχνίτης, δεύ-
τερον δὲ ὑπὸ τὴν ἀρχαίαν Πνύκα ἀποφαίνεται σύμ-

*) Ὁρα καὶ Πανθ. τόμ. IB', IC', IZ' καὶ K', ἐν οἷς ἐγένετο διὰ
μακρῶν λόγους περὶ τῶν τοιούτων ἐταιριῶν. Ἀνάγν. δὲ καὶ Ν.
Δραγούμη Ἐγκύκλιον τοῦ ἐργατικοῦ λαοῦ, I. Σούτσου Πλευτο-
λογίαν (τόμ. Β'. Βιβλ. ζ'. Κεφ. Δ'.) καὶ Δ. Μαυροκορδάτου τὸ
περὶ πιστωτικῶν τραπεζῶν πόνημα.

²⁶) Gh. Texier *Asie Min.*, etc. L. IX, ch. XVIII.

πας ὁ δῆμος, ὅστις καὶ ἀνελανθασθῇ, καὶ ἀνπροσωποληπτήσῃ ἐνίοτε, θέλει ἀποκτήσει, προϊόντος τοῦ χρόνου, καλαιοθησίαν, καὶ θέλει πεισθῇ ὅτι συμφέρει αὐτῷ τῷ ἰδίῳ νὰ δίδῃ ἐν δικαιοσύνῃ ψῆφον λευκὴν εἰς τὰ ἐντελέστερα, ὅπως ἀμιλλώμενοι πάντες τελειοποιῶσι τὰ ἴδια ἔργα, καθιστῶντες αὐτὰ καὶ ὠραιότερα καὶ διαρκέστερα.

Αἱ τέσσαρες εἰρημέναι ἐταιρίαι ἤρχισαν νὰ ἐργάζωνται τινὲς μὲν ἀπὸ ἐνὸς ἔτους, τινὲς δὲ μετὰ ταῦτα. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ ὅτι ἤρχισαν· ναὶ μὲν ἀρχὴ τὸ ἥμισυ τοῦ παντός, ἀλλὰ ἐλλείπει τὸ ἕτερον ἥμισυ, καὶ καθ' ἡμᾶς ἀπαραίτητον νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἀπάρτισιν τοῦ ὅλου καὶ οἱ εὐποροὶ. Ἀνάγκη νὰ ὑποστηριχθῇ ὁ διπλοῦς αὐτῶν σκοπός, ὁ τῆς ὕλικῆς καὶ ὁ τῆς ἠθικῆς βελτιώσεως, οὕτως ὥστε νὰ παραδειγματισθῶσι καὶ οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὅπως συστήσωσι τοιαύτας.

Προτιμότερον μάλιστα, καὶ κατὰ πολὺ, νὰ ἐμψυχωθῶσιν οἱ ἀγῶνες οἱ ἀποβλέποντες εἰς τοῦτον τὸν ἐθνωφελεῖ καὶ ἀληθῶς ἐλληνοπρεπεῖ σκοπὸν, ἢ οἱ ἀπρηχαιωμένοι ἐκείνοι, οἵτινες εἰς ἄλλο δὲν τείνουσιν εἰμὴ εἰς τὸ νὰ ἐνισχύωσι διὰ ματαίας δαπάνης χιλιάδων δραχμῶν τὴν ἀξίωσιν, ὅτι εἴμεθα κατ' εὐθεΐαν γραμμὴν ἀπόγονοι τῶν πρὸ τριάκοντα ἑκατονταετηρίδων ἀκμασάντων Ἑλλήνων. Καὶ ἀξιάγαστον μὲν καὶ τοῦτο· ἀλλ' οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἔτρωγον μέλανα ζῶμὸν, καὶ ἐνεδύοντο ἀρνακίδας καὶ σάγον, καὶ ἀντὶ πρωσικῶν κανονίων μετεχειρίζοντο τὴν σωματικὴν ῥώμην, ἐνῷ ἡμεῖς ἀλλοίων πραγμάτων χρῆζομεν σήμερον· ἢ ἀνδοξάζομεν ὅτι ἀνακαλοῦντες εἰς τὴν ζωὴν τὸν ἀρχαῖον ἀσκωλιασμόν καὶ τὴν μετ' ἀλινδήσεως πάλιν, θέλομεν κατορθώσαι ν' ἀποδείξωμεν ἑαυτοὺς γαλθανισμένους συμπολίτας, ὡς ἔλεγέ τις Γερμανός, τοῦ Λεωνίδα, ἀνάγκη ν' ἀναστήσωμεν ταῦτα ἀκέραια, οὐ μόνον παλαῖοντες καὶ τρέχοντες καὶ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδῶντες, καὶ ἀδικόπως, οἴμοι! εἰς βόθρον πίπτοντες, ἀλλὰ καὶ ὁλόγυμνοι σταδιοδρομοῦντες, διότι γυμνικοὶ ἦσαν οἱ ἀγῶνες. Ἀλλ' ἴσως τις ἀρχαιολάτρις εἴπῃ καὶ τούτους χρησίμους· ἔστω· ἐπειδὴ ὁμως πάσχομεν ἐνδεῖαν ἄλλων χρησιμωτέρων, ἴδιον συνετῶν καὶ μὴ ἀεροβατούντων ἀνδρῶν τὸ προτιμᾶν τὰ χρησιμώτερα.

Ὁ ὑπὸ λιμοῦ βασανιζόμενος καὶ ἐπιθυμῶν νὰ χορτασθῇ, ἄρτον τρώγει ἢ παγωτόν; Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην θέλουσιν ἀποκριθῇ πάντες οἱ μὴ πάσχοντες φρενῶν ἐκστασιν, ἄρτον, ἐπαναλαμβάνομεν καὶ δεύτερον τὴν πρότασιν νὰ ἐνισχυθῶσι δραστηρίως τὰ καταστήματα, τὰ ἀνελανθόντα ἀξιεπαίνως τὸ δύσκολον ἔργον τῆς βελτιώσεως τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς εὐρέσεως τῶν πόρων δι' ὧν ἀποκτᾶται ὁ ἄρτος.

Ἡ τετάρτη ἐταιρία, ἥτοι ἡ *Σύναξις τῶν πρε-*

σβυτέρων, εἶναι ἡ σπουδαιοτάτη τῶν λοιπῶν, διότι γνωστὸν τοῖς πᾶσι πόσον τὸ παράδειγμα τοῦ κλήρου, τοῦ ἐγγάμου μάλιστα, τοῦ εὐρισκομένου εἰς αἰωνίαν συνάφειαν πρὸς τὸν λαόν, ἐπενεργεῖ ἐπὶ τούτου. Τὸν σκοπὸν ἢ μᾶλλον τοὺς σκοποὺς αὐτῆς ἐρμηνεύει ἀξιολόγως ὁ τοῦ καταστατικοῦ πρόλογος, οὗ τινος ἀπόσπασμα μεταγράφομεν ἐνταῦθα.

«Ἐκ τοιούτων ἀρχῶν ὁρμώμενοι τεσσαράκοντα τέσσαρες πρεσβύτεροι τῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Κηφισίας καὶ Ἀμαρουσίου ἠνώθησαν κατὰ τὴν 6 Ὀκτωβρίου, 1870 εἰς ἐταιρίαν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «*Σύναξις Πρεσβυτέρων*» πρὸς ἐπιδίωξιν δύο κεφαλαιωδυστάτων σκοπῶν.—1) Ἀφ' ἐνὸς πρὸς σύστασιν Κυριακῶν σχολείων, ἐν οἷς εἰδικῶς θὰ διδάσκωνται κατὰ Κυριακὴν οἱ παῖδες τοῦ λαοῦ τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων αὐτῶν. Διὰ τί, προϊόντος τοῦ χρόνου νὰ μὴ εἰσαχθῇ ἐν ταῖς νεαραῖς ψυχαῖς ἡ ἀπλή ἐκείνη ζωὴ, ἥτις ἐν πάσῃ ἀφελείᾳ καὶ ἀγιότητι ἀναπτύσσεται εἰς τὰ διηγήματα τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας διαθήκης; Διδάσκαλος ὁ ἐφημέριος, τόπος ὁ ναός, μάρτυς καὶ βοηθός ὁ ἐν αὐτῷ λατρευόμενος. Ἴδου τῷ ὄντι εὐτυχὴς ἐνωσις πολλῶν στοιχείων στερεᾶς θρησκευτικῆς τροφῆς. Ἀφοῦ τόσον συνεχῶς φρίττει ἡ ἡχὴ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ ψεύδους τῶν πολιτικῶν ἐκλογῶν, ὡς χαρῇ καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς εὐλογία ἐκ τοῦ χριστιανικοῦ θεάματος τῆς ἐν τοῖς Κυριακοῖς σχολείοις περὶ τὸν ἱερέα τοῦ Ὑψίστου συναθροίσεως τῶν τῆς Πατρίδος ἐλπίδων. . . Τοιοῦτο-τρόπως πάντοτε μὲν ἡ προηγουμένη γενεὰ ἐργάζεται διὰ τὴν ἐπομένην, δὲν εἶνε δὲ ἄτοπος ἡ προσδοκία χρόνων, καθ' οὓς δύναται νὰ μετριασθῇ καὶ μάλιστα νὰ ἐκλείψῃ ἡ παρούσα κοινωνικὴ δυσαρμονία. Ὅταν ἡ δικαιοῦσα ἐν τῇ κοινωνίᾳ τάξις δουλεύῃ εἰς τὸν βωμὸν τῆς θρησκευτικῆς ἀσεβείας, μὴ ἀπορῶμεν διὰ τὴν πρὸς τοὺς νόμους ἀσέβειαν, διὰ τὴν πρὸς τὴν ἐξουσίαν, διὰ τὴν πρὸς τὴν ἡλικίαν, διὰ τὴν πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἱκανότητα! Εἶναι ἀστείον νὰ περιμένη τις σέβας πρὸς γῆιν καὶ θνητὰ, ὅταν ποτὲ σπουδαίως δὲν ἐσκέφθῃ διὰ τὰ ἀθάνατα καὶ ὑψηλά. . . —2) Ἀφ' ἑτέρου ἡ *Σύναξις τῶν Πρεσβυτέρων* σκοπεῖ τὴν βελτίωσιν αὐτοῦ τοῦ Κοσμικοῦ Κλήρου. Ἀποβλέπουσα εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάγκην τῆς μετὰ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἀνταλλαγῆς ἰδεῶν ἀγάπης καὶ ἀδελφότητος, διωργάνωσε κανονικὰς τῆς ἐταιρίας συνελεύσεις. Ἀποβλέπουσα εἰς τὰς οἰκογενειακὰς τῶν Πρεσβυτέρων ἀνάγκας, ἐν γήρατι, ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν θανάτῳ, ὀργάνωσε σύστημα ἀδελφικῶν περιθάλψεων, ἐν τῷ ὅποιῳ διὰ μικρῶν ἐβδομαδιαίων καταθέσεων συντρέχοντες οἱ συνέταιροι, κατασκευάζουσι προϊόντος τοῦ χρόνου τακτικὰς μὲν δι' ἑαυτοὺς, τὰς χήρας τῶν καὶ τὰ ἀπροστάτευτα ὀρφανὰ τῶν συντάξει, μικρὸν δὲ κεφάλαιον διὰ τὰ τελευτήα κατὰ τὴν

ἐποχὴν τῆς ἐν τῇ κοινωνικῇ δραστηριότητι τελείας αὐτῶν εἰσόδου. Ἀποβλέπουσα ἡ Σύναξις τῶν Πρεσβυτέρων εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀνάγκην τῆς περαιτέρω μορφώσεως τοῦ Κοσμικοῦ Κλήρου διωργάνωσεν ὑποτροφίας καὶ ἰδιαιτέρως συνεδύασεν αὐτὰς πρὸς τὰ τέκνα τῶν Πρεσβυτέρων, ἐκ τοῦ λόγου ὅτι ταῦτα, ἔχοντα ἤδη πατρικὸν ἱερατικὸν κεφάλαιον, θὰ δυνήθωσι προσφορώτερον νὰ τὸ ἀναπτύξωσι ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ὅλης χριστιανικῆς κοινότητος.

Ἡ τοιοῦτον τὸ πρόγραμμά τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνάξεως τῶν πρεσβυτέρων περιλαμβάνει καὶ τοῦ παρόντος τὴν βελτίωσιν καὶ τοῦ μέλλοντος τὴν παγίωσιν. Ἀποβλέπουσα δὲ ἡ ἐταιρία εἰς τὴν σμικρότητα τῶν μελῶν της, μετὰ παρρησίας ὁμολογεῖ τὴν προσδοκίαν τῆς καὶ πρὸς ἐαυτὰ ἐπιστροφῆς τῆς πνευματικῆς ὠφελείας τῶν Κυριακῶν σχολείων. Ἀλλοίμονον εἰς τὰ ἔθνη ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εὗρωσι τὰ ὅρια τῶν γνώσεων αὐτῶν, καὶ τὰ ὁποῖα δὲν λαμβάνουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τὸ παράδειγμα τῆς καθολικῆς προόδου ἐν τῷ σταθερῷ αὐτῆς τύπῳ «γηράσκω ἀεὶ διδασκόμενος!»

Ἡ ἐν τῇ ἐνώσει τῶν πρεσβυτέρων οὔτε πρῶτος ὑπάρχει οὔτε ἔσχατος. Διὰ τοῦτο ἡ διοίκησις τῆς ἐταιρίας ἐνεργεῖται ὑπὸ τῶν γενικῶν συνελεύσεων της, μόνον δὲ κατὰ τὴν ἀπουσίαν τούτων ἀνατίθεται αὕτη εἰς τριμελῆ ἐπιτροπὴν καὶ ἐπιτηρητικὸν συμβούλιον, ἐκλεγόμενα ἐκ τῶν ἰδίων τῆς ἐταιρίας μελῶν.

Ἡ Σύναξις τῶν Πρεσβυτέρων δὲν ἐπέδιδωκε τὴν ἀμύνην τῆς κυβερνητικῆς ἀδείας, διότι ἀναχωρεῖ ἐκ τῶν αἰωνίων ἀρχῶν, τὰς ὁποίας καθιέρωσε τὸ ἄρθρον 11 τοῦ Συντάγματος κηρύξαν τοιαύτας ἀδείας πάντα περιττάς. Βεβαίως ἡδύνατο ἡ Σύναξις τῶν Πρεσβυτέρων νὰ καταφύγῃ πρὸς τὴν πολιτείαν· ἀλλὰ γνωρίζει ἐκ πείρας μακρᾶς ὅτι οἱ μεσημβρινοὶ λαοί, πολλὰ ἀπὸ τὰς κυβερνήσεις των προσδοκῶντες, δημιουργοῦσι τόσον χάος, ὥστε οὔτε τῶν μᾶλλον ἀπαιτήτων κυβερνητικῶν ἐργῶν ἀπολαμβάνουσι. Τὸ ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Κοσμικοῦ κλήρου ἀφίθη ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Πολιτείας, ὅσος ἤρκει διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ, ἐὰν ὅλοι οἱ Ἕλληνες ὠκονόμουν πρὸς τοῦτο ἐν κατὰ πᾶσαν ἐβδομάδα λεπτόν *).

Ἡ Ἀπάντη τοῦ μεγέθους τοῦ ἔργου τῆς θρησκευτι-

κῆς ἀνορθώσεως οἱ ἐνωθέντες Πρεσβύτεροι καλοῦσιν ἐν τοῖς κόλποις τῆς ἐταιρίας ὅλους τοὺς διὰ τοῦ γέφυ μετὰ τῆς κοινωνίας συνδεομένους πρεσβυτέρους καὶ διακόνους τῆς ἐλευθέρου καὶ δοῦλης Ἑλληνικῆς φυλῆς. Τὰ ὅρια τῆς βίας καὶ τῆς διπλωματίας δύναται νὰ χωρίσωσιν ἓνα λαὸν εἰς δύο καὶ πλείονα τεμάχια· ἀλλὰ τὰ ὅρια ταῦτα εἶναι ἐπὶ τῆς γῆς· δὲν εἶναι ἐπὶ τῆς καρδίας.

Ἐν τόσῳ μεγάλῃ περιφερείᾳ ἡ Σύναξις τῶν Πρεσβυτέρων εὗρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ λύσῃ δι' ἐαυτὴν σπουδαιότατον κοινωνικὸν ζήτημα, διότι δὲν ἦτο λογικὸν ἢ γενικὴ συνέλευσις νὰ ἐξασκῇ δικτατορίαν πρὸς τοὺς μὴ δυναμένους π. χ. ἐκ Σμύρνης νὰ μεταβῶσιν εἰς Ἀθήνας. Ὁργανίσθησαν λοιπὸν τοπικαὶ συνελεύσεις καὶ ὑπελογίσθησαν αἱ κατ' αὐτὰς ψῆφοι καθ' ὅσον ἐπέτρεπεν ἡ ἀναπόφευκτος ἀνάγκη τῆς συγκέντρώσεως τῆς ἐταιρικῆς ἐνεργείας.

Πολλοὺς λοιπὸν καὶ ἱεροὺς σκοποὺς ἔχει ἡ ἐταιρία αὕτη· τὴν διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ· τὴν βελτίωσιν τοῦ κλήρου· τὴν ἐπιστημονικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων τῶν πρεσβυτέρων· τὴν περίθαλψιν τῶν γερόντων ἱερέων, καὶ τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς ἐκπλήρωσιν πάντων δὲν θέλουσιν ἀρχέσει αἱ τῶν μελῶν αὐτῆς συνεισφοραὶ, ἡ ἐταιρία δέχεται εὐγνωμόνως καὶ τὰς τῶν λαϊκῶν, καὶ μέχρι δέκα λεπτῶν διὸ καὶ συνέστησεν ἰδιαίτερον ταμεῖον. Εἰς ἡμᾶς ἄρα τοὺς λαϊκοὺς ἀπόκειται νὰ ἀνεγείρωμεν τὸν πεπτωκότα κλῆρον, μικρὰ θυσιάζοντες καὶ ταῦτα, ὡς λέγει τὸ 12 ἄρθρον τοῦ καταστατικοῦ, ἐκ τῶν περισσευμάτων. Συνεχῶς καὶ γράφοντες καὶ ὁμιλοῦντες αἰτιώμεθα τὴν ἐξουσίαν ὅτι οὐδέποτε ἐφρόντισε περὶ τοῦ κλήρου· ἀς φροντίσωμεν λοιπὸν ἡμεῖς· ἰδοὺ ἐδόθη ἀφορμή· τίς ἐξ ἡμῶν ἀδυνατεῖ νὰ συνεισφέρῃ δέκα λεπτά καθ' ἐβδομάδα; Καὶ εἶναι τοσοῦτω τρομερὰ ἡ στέρησις ἐὰν ὀλιγοστεύοντες ἐπ' ἐλάχιστον τὸν ἀριθμὸν τῶν φάληρικῶν λουτρῶν ἢ τῶν πρὸς τὰ κηφηνεῖα ἐπισκέψεων, δαπανήσωμεν πέντε ἢ ἐξ δραχμᾶς κατ' ἔτος ὑπὲρ ἐκείνων, οἵτινες καὶ ἐξομολογοῦσι, καὶ διδάσκουσιν ἡμᾶς, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν;

Ἐκ τῶν καταστατικῶν τῶν ἀνωτέρω ἐταιριῶν ἐξάγεται ὅτι ἡ ἰδρυσις πάντων ὀφείλεται εἰς τὴν δραστηρίαν ἐνέργειαν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Καὶ εὐγνωμονοῦμεν μὲν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ παρακαλοῦμεν νὰ μὴ λησμονήσῃ ὅτι ἐν Ἑλλάδι σπανιώτατα τελεσφοροῦσι τὰ καλὰ, τὰ ἔχοντα κοινὸν τὸν χαρακτῆρα, ἐὰν ὁ κατὰ πρῶτον ὑποδείξας αὐτὰ, δὲν καταβάλλῃ πολλὴν καὶ ἀκλόνητον ἐπιμονήν, καὶ δὲν ἀποφασίσῃ νὰ πῇ πολλὰ πικρίας ποτήρια· ἀνευ τῶν δύο τούτων ὅρων οὐδὲν εὐδοκίμεῖ.

Πρὸς τὴν ἀγγελίαν τῶν ἐταιριῶν συνάπτομεν καὶ τὴν τῶν Χριστιανικῶν δεήσεων, διότι καὶ αὗται

*) Τοιοῦτοτρόπως τὸ 1 1/2 ἑκατομμύριον τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων κατὰ τὴν πρώτην ἐβδομάδα θὰ προσέφερεν 1 1/2 ἑκατομμύριον λεπτῶν, ἧτοι 15 χιλ. δραχμῶν, καθ' ὅλας δὲ τὰς πεντήκοντα δύο ἐβδομάδας τοῦ ἔτους δραχμῶν 780 χιλιάδας!

Μαθηματικῶς, ἰδικόν σας πλῆρον ἔργον εἶναι ὁ ὑπολογισμὸς· εἰς διάστημα 30 ἔτων τοιαύτη θυσία εἰς τὴν ὑπερτέτην τῆς ὀρθότητος ἐν ἀγαθῇ καὶ κατασκευάζει διὰ τοῦ τακτισμοῦ κολοσαῖον κεφάλαιον, πλῆρον τῶν 100 ἑκατομμυρίων, ἀρκούντων εἰς τὰς τῶν καρπῶν αὐτοῦ σπαντηρήσῃ τὴν ἐν τῷ ἱερατικῷ ἔθνη· καὶ ἐξ οὗ πρὶν εἶναι... Τριάκοντα ἔτων πρῶτος!... Τριάκοντα ἔτων συνεταϊρισμός!...

εἰς τὴν ἡθικὴν οἰκοδομὴν τοῦ λαοῦ ἀνάγονται. Ἐκαστὴ τῶν δεήσεων τούτων ἀντικείμενον ἔχει ἐν παράγγελμα τῆς Γραφῆς, καὶ εἶναι ἴσαι τὸν ἀριθμὸν πρὸς τὰς ἡμέρας τοῦ μηνὸς, ὅπως ἀναγινώσκεται ἀνὰ μία καθ' ἡμέραν.

Ὁ συγγραφεὺς συνηρμολόγησεν αὐτάς, ὥς λέγει, τὸ κατ' ἀρχὰς «διὰ τὰ ἴδια αὐτοῦ τέκνα, ὅπως μετὰ τὴν κανονικὴν ἐωθινὴν προσευχὴν ἀπαγγέλλοντα καὶ μίαν τῶν δεήσεων τούτων χριστιανικῶς καταρτισθῶσι.» Παρεδέχθη δὲ κατὰ προτίμησιν τὸ σύστημα τῶν συντόμων δεήσεων, αἵτινες νὰ μὴ ἐπαναλαμβάνωνται αἱ αὐταὶ καθ' ἑκάστην, διότι «ὥς ἡ πέτρα διδάσκει, ἡ καθ' ἑκάστην ἐπανάληψις τῶν αὐτῶν φέρει κόρον, μηδενίζει τὴν προσοχὴν, ἐξασθενεῖ τὴν ἐντύπωσιν καὶ μικρὰν ψυχικὴν ὠφέλειαν ἐπὶ τέλους προξενεῖ.»

Φαίνεται ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο ἐξέλαβε καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καρποφόρον, διότι ἐξετάσασα τὰς δεήσεις ἐνέκρινεν αὐτάς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα γνώμη τῆς ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς εἶναι ἐπικρατεστέρα πάσης ἄλλης, εὐχόμεθα καὶ ἡμεῖς ὅπως ἀναγινωσκόμενα καθ' ἑκάστην μετ' εὐλαθείας καὶ συντριβῆς καρδίας, κρατύνωσι τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα, ὑπὲρ οὗ ἐκοπίασεν ὁ φιλόχριστος συγγραφεὺς, καὶ τὸ ὅποιον, ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τῶν γινόμενων, δὲν φαίνεται πολλὰ ζωηρόν.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΑΕΡΟΣΤΑΤΑ. Γνωστὸν ὅτι κατὰ τὸν παρόντα μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πρωσίας πόλεμον, οἱ Παρίσιοι, πολιορκηθέντες στέλλουσι δι' αεροστάτων καὶ γράμματα καὶ ἀνθρώπους ἐκτὸς αὐτῶν. Ἴδου δὲ τί συνέβη εἰς ἐν τούτων, ὀνομαζόμενον *Ουάσιγκτων*. Διευθυντὴς αὐτοῦ ἦτο ὁ αεροναύτης Βερτώ, ὅστις εἶχε συνοδοιπόρους ἕνα ἀπεσταλμένον τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου εἰς Βιέννην, καὶ ἕτερον Βέλγον, ἐπάγγελμα ἔχοντα νὰ ἀνατρέφῃ ταχυδρομικὰς περιστράς. Ἐφερε δὲ τὸ αερόστατον καὶ πλῆθος ἐπιστολῶν. Κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ὁ *Ουάσιγκτων* ὑπέφερε πολλά. Κατ' ἀρχὰς ὑψώθη μέχρι 500 μέτρων· ἡ θέσις ὅμως αὐτοῦ ἦτο ἐπικίνδυνος, διότι αἱ σφαῖραι τῶν ἐχθρῶν ἤρχιζον νὰ συρίζωσι περὶ τὰ ὦτα τῶν ἐπιβατῶν· τινὲς μάλιστα τῶν σφαιρῶν καὶ ἐτρύπησαν τὸ ἐναέριον πλοῖον, οὕτως ὥστε ἤρχισε νὰ καταβαίνει πρὸς τὴν γῆν. Ὄθεν ὁ διευθυντὴς ἠναγκάσθη νὰ ρίψῃ πάντας τοὺς σάκκους τοῦ ἔρματος, καὶ νὰ ἀνακουφίσῃ αὐτὸ, ἀνυψωθὲν ἐκ νέου μέχρι 1200 καὶ 1500 μέτρων. Καὶ τῶν μὲν τηλεβόλων αἱ σφαῖραι δὲν ἐφθانون πλέον μέχρις αὐτοῦ, ἐφοβοῦντο ὅμως τὰς τῶν καννονίων. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος πύξανε,

ὁ κίνδυνος ἐφαίνετο παρελθὼν. Αὐστυχῶς μετὰ ἡμίσειαν ὥραν τὸ αερόστατον καταβὰν ἐκ νέου, περιφέρετο ἀνωθεν πόλεως κατεχομένης ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἐπὶ τρία τέταρτα τῆς ὥρας ἐπυροβόλουν ἀδιακόπως κατ' αὐτοῦ· ὁ ἄνεμος εἶχε παύσει ἐντελῶς. Ἐπὶ τέλους ἔπνευσε σφοδρότατος ἐκ μεσημβρίας, ὅστις ἔσωσε μὲν αὐτοὺς, ἐρρίψεν ὅμως εἰς ἕτερον κίνδυνον. Παραφερόμενον τὸ αερόστατον εἰς τὸν ἀχανῆ ὠκεανὸν τοῦ στερεώματος, ἀναβαῖνον καὶ καταβαῖνον κατὰ τὰ ρεύματα τοῦ ἀέρος, εὗρίσκετο εἰς ἀληθῆ τρικυμίαν. Τέλος πάντων κατέβη πλησίον τῆς Καμβραί, ὅπου ἡτοιμάσθησαν ν' ἀράξωσιν· ἀλλ' αἶφνης ἀνυψωθὲν κατήλθε καὶ πάλιν. Ὁ αεροναύτης ρίπτει τὴν ἄγκυραν τετρακοσίων μέτρων κάλων ἔχουσα, καὶ πάντες ἐνόμισαν χαίροντες ὅτι ἦσαν πλέον εἰς τὴν λιμέναν. Ἀλλὰ καὶ νέον δυστύχημα συνέβη· διότι ὁ κάλως ἐκτυλισσόμενος συμπάρεσυρε καὶ τὸν αεροναύτην, πάντες δὲ ἐνόμισαν αὐτὸν συντριβέντα. Εἰς τὸ μέγα ὅμως τοῦτο δυστύχημα παρηκολούθησεν ἀπίστευτος ἐπιτυχία, ἡ ἐξῆς· ὁ κάλως συνεκράτησε τὸν παρ' αὐτοῦ ἄρπαγέντα, καὶ μόνον ὅτε ἐφθασε μέχρις 20 μέτρων ἀπὸ τῆς γῆς, ἀφῆκεν αὐτὸν μηδὲν παθόντα ὥς ἐκ θαύματος.

Ἐν τοσούτῳ τὸ αερόστατον, φέρον τοὺς δύο ἄλλους, τὸν διπλωμάτην καὶ τὸν περιστεροτρόφον, ἐξηκολούθει περιφερόμενον, ἐνῶ ἡ μὲν ἄγκυρα ἐπέψαυε σχεδὸν τὸ ἕδαφος, τὸ δὲ βᾶρος αὐτῆς ἐβίαζε τὸ αερόστατον νὰ κλίνη πλαγίως. Ἐνεκὰ τούτου κατέπεσε καὶ ὁ διπλωμάτης, μηδὲν παθὼν καὶ αὐτός. Ἐμεινε δὲ μόνος ὁ τρίτος ἐπιβάτης, ὅστις ἀναβὰς μετὰ ταχύτητος ἀπὸ τοῦ κέλητος εἰς τὴν σφαῖραν ἐτρύπησε διὰ μαχαίρας, καὶ διὰ τῆς χειρὸς ἐσχισεν αὐτήν. Καὶ οὕτω κατέβη τὸ αερόστατον εἰς μέρος, ὅπου διακόσιοι περίπου χωρικοὶ κατέλαβον αὐτό.

Καὶ ὅμως τὸ τέλος τῆς συμφορᾶς δὲν εἶχε φθάσει ἔτι, διότι οἱ χωρικοὶ ἐκλαθόντες τὸν ἐπιβάτην ἀντὶ Πρώσου, ἡτοιμάζοντο νὰ κακοποιήσωσιν αὐτόν, «Κάμετέ με ὅ,τι θέλετε, ἀνέκραξεν ἀτάραχος ἐκεῖνος, ἀλλ' ἄφετέ με πρῶτον νὰ δώσω τὰς ἐπιστολάς τὰς ὁποίας φέρω ἐκ Παρισίων.» Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ὑποπτοὶ χωρικοὶ ἐπραῦνθησαν. Μετ' ὀλίγον ἦλθον ἀβλαβεῖς καὶ οἱ δύο ἕτεροι, οἱ πεσόντες πρὸ τοῦ περιστεροτρόφου, καὶ περὶ τὴν τρίτην ὥραν μετεκόμισαν εἰς Καμβραὶ πέντε μεγίστους σάκκους περιέχοντας γράμματα, τετρακοσίων περίπου χιλιογράμμων βάρους.